

असौराजासुतस्य प्रियैषी धर्मकामौ प्राजहात्यक्तवानिति द्वयोः संबंधः ईषीः परोत्कर्षासहिष्णोः संरंभिणः क्रोधिः मन्युवशानुगस्य दैन्यभाजां कर्णादीनामनुगस्य दौर्लदैः पापैः भावितस्य पूजितस्य ॥ १४ ॥ अनेयस्य अशिक्षणीयस्य अश्रेयसः अभाग्यस्य प्रपश्यमानः पश्यन्नपि ॥ १५ ॥ प्रशंसां विदुरेण सम्यगुक्तमिति स्तुतिं धार्तराष्ट्राद्विदुरेण लेभे ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ तस्मिन् लुब्धेशमः न उपलभ्यः यः मद्रते मम वनं प्रति गमने सति सर्वस्वकमेवार्थं मन्यते इति योज्यं ॥ २० ॥ पारणीयं जेतुं शक्यं युद्धानि गोघहादौ आसन् द्वीपो द्वीपवत् युद्धप्रवाहेण उद्यमानस्याश्रयः ॥ २१ ॥ यथेति गंधर्वतो बंधनप्राप्ति सूचयति

मानघ्नस्यासौ मानकामस्य चेर्षोः संरंभिणश्चार्थधर्मातिगस्य ॥ दुर्भाषिणो मन्युवशानुगस्य कामात्मनो दौर्लदैर्भावितस्य ॥ १४ ॥ अनेयस्याश्रेयसो दीर्घमन्योर्मि त्रद्रुहः संजयपापबुद्धेः ॥ सुतस्य राजा धृतराष्ट्रः प्रियैषी प्रपश्यमानः प्राजहाद्धर्मकामौ ॥ १५ ॥ तदैव मे संजय दीव्यतो भून्मतिः कुरूणामागतः स्यादभावः ॥ काव्यां वाचं विदुरो भाषमाणो न विदते यद्धारतराष्ट्रात्प्रशंसां ॥ १६ ॥ क्षत्र्यदानान्ववर्त्तत बुद्धिं कुरुक्षेत्रं कुरुन् सुततदा भ्याजगाम ॥ यावत्प्रज्ञामन्ववर्त्तत तस्य तावत्तेषां राष्ट्रवृद्धिर्बभूव ॥ १७ ॥ तदर्थं लुब्धस्य निबोध मे धये मंत्रिणो धार्तराष्ट्रस्य सूत ॥ दुःशासनः शकुनिः सूतपुत्रो गावल्गणे पश्य संमोहमस्य ॥ १८ ॥ सोहं न पश्यामि परीक्षमाणः कथं स्वस्ति स्यात् कुरुस्तं जयानां ॥ आत्तैश्चर्यो धृतराष्ट्रः परेभ्यः प्रव्राजिते विदुरे दीर्घदृष्टौ ॥ १९ ॥ आशंसते वै धृतराष्ट्रः सपुत्रो महाराज्यमसपत्नं पृथिव्यां ॥ तस्मिन् शमः केवलं नोपलभ्यः सर्वस्वकं मद्रते मन्यते र्थं ॥ २० ॥ यत्तत्कर्णो मन्यते पारणीयं युद्धे गृहीता युधमर्जुनं वै ॥ आसंश्च युद्धानि पुरामहांति कथं कर्णो नाभव द्वीपेषां ॥ २१ ॥ कर्णश्च जानाति सुयोधनश्च द्रोणश्च जानाति पितामहश्च ॥ अन्ये च ये कुरवस्तत्र संति यथार्जुनान्नास्य परो धनुर्धरः ॥ २२ ॥ जानंत्येतत् कुरवः सर्व एव ये चाप्यन्ये भूमिपालाः समेताः ॥ दुर्योधने राज्या मिहाभवद्यथा अरिंदमे फाल्गुनेऽविद्यमाने ॥ २३ ॥ तेनानुबंधं मन्यते धार्तराष्ट्रः शक्यं हर्तुं पांडवानां ममत्वं ॥ किरीटिना तालमात्रायुधेन तद्देदिना संयुगं तत्र गत्वा ॥ २४ ॥ गांडीवविस्फारितशब्दमाजावशृण्वाना धार्तराष्ट्राधियंते ॥ क्रुद्धं न चेदीक्षते भीमसेनं सुयोधनो मन्यते सिद्धमर्थं ॥ २५ ॥ इंद्रोऽप्येतन्नोत्सहेत्तात हर्तुमैश्वर्यं नो जीवति भीमसेने ॥ धनं जयेन कुले चैव सूततथा वीरे सह देवे सहिष्णौ ॥ २६ ॥ स चेदेतां प्रतिपद्येत बुद्धिं द्रुपदो राजा सहपुत्रेण सूत ॥ एव रणे पांडवकोपदग्धान नश्येयुः संजय धार्तराष्ट्राः ॥ २७ ॥

॥ २२ ॥ जानंतीति अविद्यमाने इति छेदः ॥ २३ ॥ अनुबंधं वप्रातीति बंधो राज्यादिः तमनुसृत्य वर्तमानं पांडवानां ममत्वं धार्तराष्ट्रो हर्तुं शक्यं मन्यते किं कृत्वा तेन किरीटिना सह तत्राज्ये निमित्ते सति संयुगं संग्रामं गत्वा प्राप्य तालोहस्तचतुष्टयं तद्देदिना धनुर्विद्यावेदिना ॥ २४ ॥ ध्रियंते जीवन्ति ॥ २५ ॥ २६ ॥ एतां बुद्धिराज्यस्य अप्रदानेनाशोस्तीत्येवं रूपां ॥ २७ ॥